

Material och inspiration för arbete med förväntansenkäter

Varför göra en förväntansenkät?

En enkät om förväntningar ger viktig kunskap om vilka mål era deltagare har med sina studier och vad de tror att folkhögskolestudier kan innebära. En kartläggning är viktig för att belysa deltagarnas förväntningar på sina egna förmågor och mål och hur de ska samspela med folkhögskolans.

Svaren på förväntansenkäten kan sedan jämföras med de mål som folkhögskolan har med sin verksamhet. I nästa steg kan det jämföras med krav och villkorsstyrda mål från huvudman och stat. För att dessa perspektiv ska samverka blir frågan:

”Hur blir detta möjligt?”

Vad säger resultatet av en förväntansenkät?

Förväntan på värde och förväntan att lyckas kräver definitioner och fördjupning. De svar era deltagare ger kan komma av en begränsad uppfattning och information om vad folkhögskolestudier innebär. Det är alltså inte facit på vad ni som personal på skolan ska leverera till era deltagargrupper, utan en insikt om deras uppfattning innan ni har presenterat er bild av vad studierna kan innebära.

Deltagarnas och era förväntningar behöver mötas för att skapa en gemensam målbild. Svaren kan skapa ett underlag för diskussioner och perspektiv gällande den kommande studietiden och ge redskap för att stödja ett framgångsrikt studieår.

Använd resultaten av förväntansenkäten

Resultaten av förväntansenkäten kan sedan användas i fortsatt utvecklings- och utvärderingsarbete. Avsätt tid till att diskutera resultaten i arbetslagen och återkoppla till deltagarna. Påminnelser om de egna och gemensamma målen för studierna kan med fördel göras löpande under studietiden.

I början av en ny delkurs kan samtal om syfte och riktning föras i grupperna som ett sätt att stärka utvecklingsarbetet och påminna om alla möjligheter att påverka sina studier. En delkurs eller ett arbetsmoment kan vid avslut utvärderas och stämmas av via samtal om de förväntningar och mål som fanns innan den påbörjades. Enskilda studiesamtal är också tillfällen då deltagarens egna förväntningar på studierna och skolan kan vara en återkommande punkt.

Förväntansenkäten bör också följas upp med en kursutvärdering för att ni tillsammans ska kunna utvärdera hela kursen. Den samlade dokumentationen av enkäter och samtal används då för att ni ska ha goda underlag för att skapa förändringar inför nästa kursomgång. Material om kursutvärderingar finns bifogat.

Motivation - hur kan vi förstå det?

Motivation brukar vara ett nyckelord när vi pratar om vuxnas lärande. Är framgångsrikt lärande möjligt utan motivation? Motivationen beskrivs vanligtvis antingen som yttre eller inre.

- ▶ Den inre motivationen omfattar individens eget intresse, nyfikenhet att upptäcka, upptäcka och delta i aktiviteter. Inre motivation är kärnan i människans lärande och utveckling.
- ▶ Den yttre motivationen manifesterar sig i former av uppskattning, faktiska uppnådda bekräftade mål/kunskaper - belöningar.

En etablerad motivationsteori, Self determination theory eller SDT som skapades av psykologerna Edward L. Deci och Richard Ryan bygger på antagandet att vi drivs av tre grundläggande faktorer, det vill säga behov av:

- ▶ autonomi
- ▶ kompetens, färdigheter
- ▶ social tillhörighet

Betydelsen av autonomi

Autonomi innebär självbestämmande, självförverkligande och oberoende och har ett stort inflytande på vår inre motivation. Den inre motivationen skapar tillfredsställelse, intresse och nyfikenhet. Vi blir kreativa och får ork att prestera trots svårigheter eller problem. Den inre motivationen styr vårt driv och vårt engagemang.

En svårighet med begreppet autonomi är att bara deltagaren själv kan svara på hur hög grad av självständighet som hen känner. Det handlar alltså om upplevelse av autonomi, frihet och ansvar – oavsett vad läraren och skolan anser. För att skapa verklig autonomi måste man lyssna och förstå deltagarens upplevelse och erfarenheter, och utifrån det ge förutsättningar för självständighet.

Betydelsen av kompetenser och färdigheter

Att uppnå nya kompetenser och färdigheter, oavsett om de speglar inre eller yttre motivation, är viktiga. Tolkningen av vad som är den väsentliga kunskapen och vad den ska användas till kan skilja sig mellan deltagare, lärare och skola.

Exempel 1:

Deltagare:

”Jag vill uppnå min behörighet i samhällskunskap”

Lärare

”Jag vill att mina studerande förstår hur samhället fungerar”

Folkhögskola

”Vi vill skapa förutsättningar för samhällsengagemang och demokratisk fostran”

Exempel 2:

Deltagare

”Jag vill lära mig mitt instrument så jag klarar antagningen till Musikhögskolan.”

Lärare

”Jag vill att mina studerande lär av varandra och lyssnar för att öva sin musikalitet.”

Folkhögskola

”Vi vill skapa förutsättningar för människor att vara kulturutövare för att medverka till ett aktivt kulturliv i hela samhället.”

Betydelsen av social tillhörighet

Att få tillhöra, bli sedd för den man är, pröva och utveckla sin identitet och ingå i en gemenskap är viktiga delar på en folkhögskola. Förmodligen är det den delen vi först pratar om när det gäller framgångsfaktorer i utbildningsformen. Möjligheten till gemenskap kan också vara en stark motivation till varför en deltagare söker sig till folkhögskola.

Upplevelsen och delaktigheten när det gäller social tillhörighet har väl aldrig varit mer spännande på folkhögskolan än vad den är idag! Världen har kommit till folkhögskolan med deltagare som har vitt skilda bakgrunder och erfarenheter. Idag är folkhögskolan en välbesökt plats för människor med olika behov kopplade till socialitet. Hur undersöker vi våra olika förväntningar på hur vi deltar och skapar möjligheter för social tillhörighet?

Detta är en kortare version av handledningsmaterialet för förväntansenkäter. Fullständigt material skickas ut till skolor som medverkar i Folkhögskoleenkäten. Saknar du fullständigt material, kontakta enkat@sverigesfolkhogskolor.se.